

Proiect de înfrățire instituțională

„Implementarea legislației armonizate în domeniul securității și sănătății în muncă în întreprinderile mici și mijlocii“

**APROBAT
INSPECTOR GENERAL DE STAT**

**Mariana BASUC
ȘEF DE PROIECT**

**PLAN NAȚIONAL DE ACȚIUNE AL INSPECȚIEI MUNCII
2007 – 2012
PRIVIND PROMOVAREA REALIZĂRII EFECTIVE A EVALUĂRII
RISCURILOR ÎN ÎNTREPRINDERILE MICI ȘI MIJLOCII**

București, 6 noiembrie 2007

CONȚINUT

1. OBIECTIVE GENERALE.....	3
2. ABORDARE.....	4
3. CONDIȚII PREALABILE.....	7
4. EXPERIENȚE.....	8
5. ACTIVITĂȚI PENTRU IMPLEMENTAREA PLANULUI NAȚIONAL DE ACȚIUNE.....	11
5.1 Instruirea inspectorilor de muncă.....	11
5.2 Actualizarea metodologiei de inspecție.....	11
5.3 Promovarea dialogului social.....	12
5.4 Folosirea materialelor informative pentru conștientizarea angajatorilor.....	12
5.5 Elaborarea legislației secundare.....	13
5.6 Instruirea angajatorilor.....	13
5.7 Monitorizarea.....	13
5.8 Campania media.....	14

1. OBIECTIVE GENERALE

Astăzi, securitatea și sănătatea în muncă constituie una dintre cele mai importante și dezvoltate aspecte politice în cadrul Uniunii Europene în ceea ce privește încadrarea în muncă și condițiile sociale.

Datorită unei legislații europene cuprinzătoare instituite și implementate de-a lungul ultimelor decenii, a fost posibilă îmbunătățirea semnificativă a condițiilor de muncă și reducerea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale.

Planul Național de Acțiune al Inspecției Muncii pentru următorii 5 ani promovează realizarea efectivă a evaluării riscurilor în întreprinderile mici și mijlocii în scopul protejării vieții, sănătății și bunăstării tuturor lucrătorilor.

Planul Național de Acțiune este un rezultat al proiectului de înfrățire instituțională „Implementarea legislației armonizate în domeniul securității și sănătății în muncă în întreprinderile mici și mijlocii”, derulat de Inspecția Muncii în parteneriat cu Agenția pentru Integrare Europeană și Dezvoltare Economică din Austria, pentru perioada 2006 – 2007.

Planul Național de Acțiune își propune să extindă la nivel național experiența celor șase întreprinderi mici și mijlocii care, pe parcursul derulării proiectului, în urma evaluării riscurilor, au implementat cerințele minime de securitate și sănătate în muncă, devenind astfel „centre model de bune practici” în sectoarele: construcții, agricultură, industria mobilei, industria textilă – pielărie, industria chimică și transport – distribuție.

Inspecția Muncii va promova realizarea efectivă a evaluării riscurilor prin îndrumarea și motivarea pozitivă ca stimulente pentru întreprinderile mici și mijlocii.

Va fi folosită o dublă abordare care va viza, pe de o parte, controlul respectării cerințelor legale, iar pe de altă parte, îndrumarea pentru realizarea de către angajatori a evaluării riscurilor în scopul îmbunătățirii continue a condițiilor de muncă.

Evaluarea riscurilor contribuie la îmbunătățirea condițiilor de muncă în concordanță cu situația tehnologică, socială și economică a societății europene de astăzi.

2. ABORDARE

Grup țintă: Toate întreprinderile mici și mijlocii din România unde trebuie respectate toate reglementările de securitate și sănătate în muncă

Accentul va putea fi pus pentru început pe sectoarele industriale, ariile geografice sau întreprinderile cu probleme binecunoscute și grave de securitate și sănătate în muncă, pornind de la județele unde au fost stabilite cele 6 centre pilot care, conform proiectului, sunt situate astfel încât să se poată acoperi toate județele învecinate.

Criterii pentru selectarea întreprinderilor în vederea promovării efective a evaluării riscurilor

Alegerea criteriilor în întreprinderile în care se va face promovarea evaluării riscurilor va ține cont de faptul că:

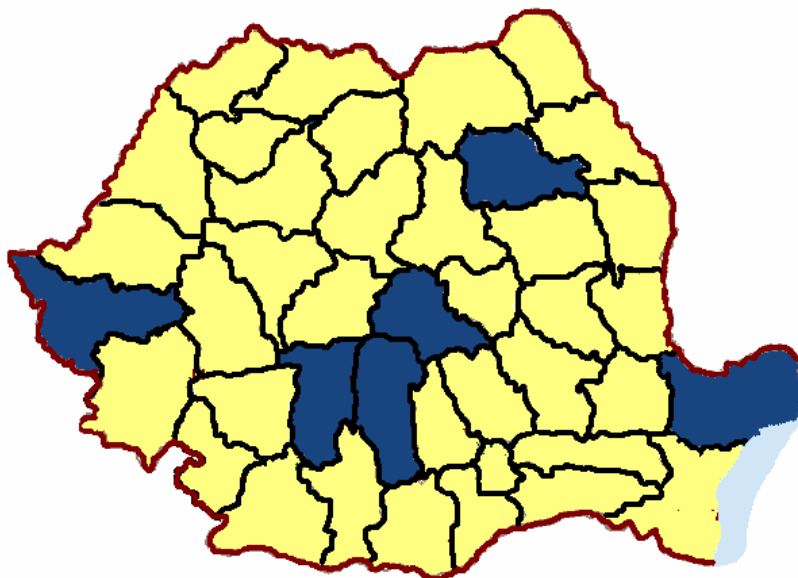
- Toate întreprinderile mici și mijlocii din România trebuie să introducă evaluarea riscurilor ca o cerință legală
- Inspecția Muncii din România urmărește promovarea evaluării efective a riscurilor în scopul îmbunătățirii continue a condițiilor de muncă.
- Este necesară prioritizarea întreprinderilor mici și mijlocii care vor primi informații și îndrumare de la Inspecția Muncii.

Selectarea întreprinderilor mici și mijlocii va avea în vedere, în primul rând, utilizarea eficientă a resurselor umane, dar și criterii precum:

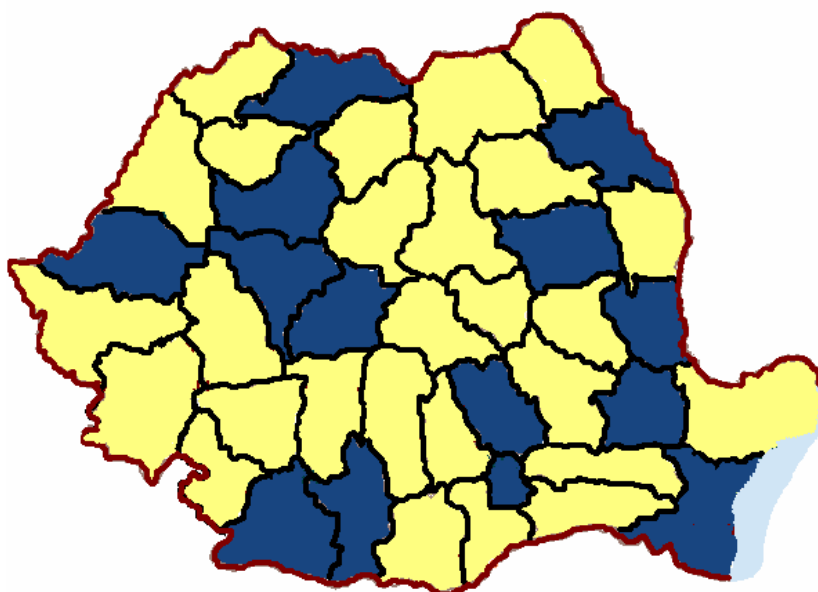
- *statistica accidentelor de muncă;*
- *sectoarele economice;*
- *riscurile specifice;*
- *experiența inspectoratelor teritoriale de muncă.*

Ținând cont de statistica accidentelor de muncă:

- *Începând cu anul 2007, Inspecția Muncii va vizita inspectoratele teritoriale de muncă din „județele cu centre pilot”, care sunt deja implicate în Proiectul de înfrățire instituțională RO-04/IB/SO-01 “Implementarea legislației armonizate în domeniul securității și sănătății în muncă în întreprinderile mici și mijlocii, în scopul prezentării activităților prevăzute în Planul Național de Acțiune.*

- *Începând cu anul 2008*, Inspecția Muncii va vizita inspectoratele teritoriale de muncă din județele care, în anul 2006, au înregistrat mai mult de 100 de accidente de muncă și mai mult de 10 accidente de muncă mortale, pentru a prezenta cerințele Planului Național de Acțiune.

Județele Hunedoara și Gorj nu au fost incluse, având în vedere că industria minieră, preponderentă în aceste zone, nu implică întreprinderi mici și mijlocii.

- *Începând cu anul 2009*, Inspecția Muncii va vizita inspectoratele teritoriale de muncă din județele rămase pentru a prezenta cerințele Planului Național de Acțiune.

Având în vedere sectoarele economice:

- **Începând cu anul 2007**, inspectoratele teritoriale de muncă vor promova realizarea efectivă a evaluării riscurilor în întreprinderile mici și mijlocii din sectoarele economice pentru care au fost create centre pilot de bune practici pe perioada derulării proiectului, respectiv:
 - Construcții
 - Agricultură
 - Industria mobilei
 - Industria textilă
 - Industria chimică
 - Transport și distribuție

- **Începând cu anul 2008**, aria de acțiune a inspectoratelor teritoriale de muncă va fi lărgită în întreprinderile mici și mijlocii din alte sectoare economice, respectiv:
 - Silvicultură
 - Industria lemnului
 - Industria de prelucrare a produselor din metal
 - Industria de prelucrare a cauciucului și a maselor plastice
 - Industria alimentară

- **Începând cu anul 2009**, inspectoratele teritoriale de muncă trebuie să își concentreze eforturile pe sectoarele economice care au rămas și să continue îndrumarea celor care au fost deja acoperite.

Având în vedere riscurile specifice și experiența din centrele pilot:

- **Începând cu anul 2007**, vor fi luate în considerare riscurile majore constatate în centrele pilot.

- **Începând cu anul 2008**, vor fi luate în considerare:
 - Riscurile mecanice și electrice în ceea ce privește „vechile” echipamente de muncă (Directiva 89/655/EEC transpusă în H.G. 1146/2006)
 - Manipularea manuală a maselor și ergonomie
 - Riscuri chimice
 - Atmosfere potențial explozive
 - Riscuri biologice
 - Riscuri psiho-sociale
 - Zgomot și vibrații

- **Începând cu anul 2009**, vor fi luate în considerare toate riscurile.

Având în vedere experiența inspectoratelor teritoriale de muncă, Inspecția Muncii va elabora o metodologie, conform căreia întreprinderile mici și mijlocii vor fi încadrate într-o matrice. Aceasta va împărți întreprinderile în trei grupe folosind, pe de o parte, gruparea pe coduri CAEN și, pe de altă parte, nivelul de securitate al întreprinderilor apreciat de către Inspecția Muncii și inspectoratele teritoriale de muncă pe baza unor chestionare.

Impactului realizării evaluării riscurilor

Ca indicatori de măsurare a impactului realizării evaluării riscurilor, ar putea fi luați în considerare: reducerea accidentelor mortale și grave și a bolilor profesionale, a concediilor medicale, a reconversiei profesionale etc.

3. CONDIȚII PREALABILE

- Existența legislației secundare - propusă de către IM și aprobată de către MMFES – urmează să fie considerată un cadru național care obligă companiile la o anumită conduită.
- Alocarea de resurse pentru activitățile de prevenire și protecție în cadrul întreprinderilor în vederea realizării investițiilor în securitate și sănătate în muncă.
- Implicarea partenerilor sociali la nivel local, recomandată pentru a asigura susținerea și aprobarea Planului Național de Acțiune.
- Elaborarea unor ghiduri pentru evaluarea riscurilor specifice, precum zgometul, vibrațiile, ergonomia etc. – preferabil publicate pe internet.
- Stabilirea resurselor la nivelul Inspecției Muncii și al inspectoratelor teritoriale de muncă pentru aplicarea Planului Național de Acțiune.
- Efectuarea de către Inspecția Muncii și inspectoratele teritoriale de muncă a activităților de control privind aplicarea legislației, cercetarea evenimentelor etc.

4. EXPERIENȚE

Experiența obținută pe parcursul prezentului proiect de înfrățire instituțională va fi luată în considerare când se va face detalierea Planului Național de Acțiune ținând cont de:

- *Concluziile celor 10 sesiuni de informare*

Analiza evaluărilor participanților a arătat clar o cerere pentru activitățile de instruire și informare cu privire la evaluarea riscurilor, precum și nevoia pentru activități suplimentare, cum ar fi transferul de informații referitoare la riscuri specifice și legislația în vigoare.

- *Concluziile instruirii personalului din centrele pilot*

Analiza evaluărilor participanților la sesiunile de informare a arătat că Internetul și inspectoratele teritoriale de muncă sunt două surse majore de informare privind securitatea și sănătatea în muncă. Există o cerere clară pentru informare și instruire în ceea ce privește evaluarea riscurilor și despre riscurile psiho – sociale.

- *Concluziile evaluării riscurilor din cele 6 întreprinderi mici și mijlocii – centre pilot*

Cele 6 centre pilot au implementat:

- Supravegherea stării de sănătate a lucrătorilor;
- Instruire adecvată și instrucțiuni proprii de securitate și sănătate în muncă;
- Determinări ale noxelor identificate;
- Verificarea împământării și inspectarea sistemului electric;
- Dotarea cu EIP;
- Planul de urgență;
- Înregistrări de securitate și inventarul substanțelor periculoase;
- Semnalizare.

Toate centrele pilot au investit semnificativ sau au planuri de investiții în curs de realizare, înregistrând astfel un nivel satisfăcător al progresului față de conformitatea cu cerințele legale - luând în considerare perioada scurtă de implementare de 12 luni.

Inspectoratele teritoriale de muncă au arătat o implicare pozitivă în îndrumarea centrelor pilot.

Totuși, nivelul de conformitate cu cerințele legale nu este încă unul acceptabil deoarece mai există abateri grave și sistematice privind:

- Securitatea electrică
- Securitatea echipamentelor de muncă
- Atmosfere potențial explozive
- Sisteme de exhaustare și ventilație
- Expunerea la solvenți și pulberi de lemn
- Utilizarea EIP adecvat
- Planurile de întreținere
- Depozitarea chimicalelor

Pe baza conformității cu cerințele legale, evaluarea riscurilor trebuie făcută, în principal, mai ales pentru:

- Manipularea manuală a maselor și Ergonomie
- Securitatea echipamentelor de muncă
- Securitatea electrică
- Expunerea la substanțe periculoase (chimice, biologice, cancerigene)
- Riscurile psiho-sociale
- Vibrații
- Zgomot

Pentru îmbunătățirea nivelului îndeplinirii cerințelor legale de la ~ 30 % la ~ 50 %, experiența a arătat că este necesară o investiție de aproximativ 150 - 300 euro pentru fiecare lucrător.

Având la bază estimările menționate mai sus, economia românească trebuie să investească 0,6 – 1,2 miliarde de euro pentru măsuri minore în vederea îndeplinirii cerințelor de bază de securitate și sănătate în muncă (~50% din conformitatea cu cerințele legale).

În numeroase cazuri se impune necesitate unor măsuri, respectiv investiții, de ex.:

- Sistem de exhaustare pentru fum, praf și vapori;
- Înlocuirea „vechilor” echipamente de muncă, care nu sunt în concordanță cu cerințele minime de securitate și sănătate în muncă;
- Instalație electrică anti-ex;
- Schele metalice folosite în șantierele de construcții;
- Facilități de depozitare pentru substanțele periculoase – în special lichide inflamabile;
- Înlocuirea „vechilor” vehicule care nu sunt în conformitate cu cerințele minime de securitate și sănătate în muncă privind vibrațiile transmise întregului corp.

Asemenea investiții majore pot fi greu estimate în termeni financiari la nivel național. Sunt necesare planuri financiare pentru înlocuirea tehnologiilor. Cu toate acestea, investițiile menționate vor crește, de asemenea, productivitatea și competitivitatea economiei naționale.

5. ACTIVITĂȚI PENTRU IMPLEMENTAREA PLANULUI NAȚIONAL DE ACȚIUNE

5.1 Instruirea inspectorilor de muncă

Pentru a permite Inspecției Muncii îndeplinirea rolului său de îndrumare a angajatorilor în vederea realizării efective a evaluării riscurilor, este necesară instruirea inspectorilor de muncă și, în acest sens, se va avea în vedere:

- Dezvoltarea și implementarea unui curs de instruire, începând cu anul 2008, pentru toți inspectorii de muncă, care să includă materiale de instruire privind calitatea evaluării riscurilor și să utilizeze conceptul de formare de formatori 2008 - 2009.
- Actualizarea continuă a cunoștințelor inspectorilor de muncă în ceea ce privește noua legislație, aplicarea ei și dezvoltarea abilităților privind aplicarea tehnicilor de control.

5.2 Actualizarea metodologiei de inspecție

Acordarea de competențe inspectorilor de muncă pentru controlul și îndrumarea privind calitatea evaluării riscurilor și actualizarea metodologiei de inspecție.

În acest sens se va avea în vedere:

- Dezvoltarea și promovarea unei politici a Inspecției Muncii, concentrată în același timp pe îndrumare și control.
- Actualizarea „Manualului de metode de inspecție” în scopul introducerii noii legislații și a procedurilor pentru promovarea și controlul evaluării riscurilor, din punct de vedere calitativ, începând cu anul 2008.
- Stabilirea și dezvoltarea legislației secundare cât mai curând posibil.
- Introducerea unui program pentru un schimb continuu de experiență între inspectoratele teritoriale de muncă.
- Clasificarea întreprinderilor în trei categorii.
- Stabilirea resurselor și eșalonarea cheltuielilor.

5.3 Promovarea dialogului social

Dialogul social este unul dintre principiile fundamentale în domeniul securității și sănătății în muncă. Mai mult, acest plan național implică o serie de provocări care pot fi abordate numai prin implicarea actorilor principali, printr-o strânsă colaborare.

În acest sens se va avea în vedere:

- Extinderea dialogului social la nivel național pe baza experienței din sectorul forestier.
- Stabilirea unui flux de informații la nivelul național și la nivelul Uniunii Europene.
- Accentuarea promovării importanței evaluării riscurilor în cadrul întâlnirilor lunare cu lucrătorii desemnați cu atribuții de prevenire și protecție (reprezentanți ai angajatorilor), recomandarea folosirii acestor informații în cadrul Comitetelor de Securitate și Sănătate în Muncă.

5.4 Folosirea materialelor informative pentru conștientizarea angajatorilor

În acest sens se va avea în vedere:

- Folosirea paginii de internet pentru actualizarea periodică a materialelor informative în concordanță cu legislația Uniunii Europene.
- Distribuirea ghidurilor de evaluare a riscurilor prin intermediul vizitelor inspectorilor de muncă.
- Postarea pe pagina de internet a informațiilor și dezvoltarea unei pagini intranet pentru a îmbunătăți comunicarea între Inspecția Muncii și inspectoratele teritoriale de muncă.
- Colectarea exemplelor de bune practici din alte țări membre ale Uniunii Europene. Postarea acestora pe pagina de internet cu posibilitatea descărcării lor de către persoanele interesate.
- Cooperarea cu partenerii sociali, Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Protecția Muncii, asigurator, autoritățile de sănătate publică, în vederea diseminării informațiilor.
- Derularea unei campanii media.
- Promovarea evaluării riscurilor și transmiterea materialelor informative în cadrul întâlnirilor cu partenerii sociali din toate sectoarele economice.

5.5 Elaborarea legislației secundare

România a implementat directivele europene relevante privind securitatea și sănătatea în muncă. Totuși, pentru a îndruma și controla întreprinderile în conformitate cu legislația de securitate și sănătate în muncă, este necesară dezvoltarea clară și detaliată a legislației secundare.

În acest sens se va avea în vedere:

- Acordarea de facilități, elaborarea unui calendar de lucru precum și participarea unui număr mare de specialiști;
- Implicarea partenerilor sociali și a inspectoratelor teritoriale de muncă în procesul pre-legislativ;
- Stabilirea priorităților și concentrarea resurselor umane ale Inspecției Muncii și inspectoratelor teritoriale de muncă pentru a da posibilitatea participării personalului la procesul pre-legislativ;
- Folosirea „Normelor Generale”, a „Normelor Specifice” și a Ghidurilor Europene ca bază pentru noua legislație secundară.

5.6 Instruirea angajatorilor

În acest sens se va avea în vedere:

- Stabilirea unei strategii pentru formarea formatorilor;
- Un număr corespunzător de facilități și de materiale de instruire;
- Cooptarea de reprezentanți ai altor organizații ca parteneri în activitate;
- Stabilirea priorităților și concentrarea resurselor pentru instruire;
- Folosirea întâlnirilor lunare pentru informarea angajatorilor.

5.7 Monitorizarea

Monitorizarea situației securității și sănătății în muncă la nivelul întreprinderii este un instrument important pentru acțiunile strategice urmărite, cum ar fi campaniile. În plus, un sistem de monitorizare permite măsurarea progresului realizat în ceea ce privește efectul promovării evaluării riscurilor.

În acest sens se va avea în vedere:

- Stabilirea unei rețele intranet în scopul monitorizării.
- Îmbunătățirea liniilor de comunicare între Inspecția Muncii și inspectoratele teritoriale de muncă.
- Introducerea instruirii inspectorilor de muncă în ceea ce privește aspectele psiho-sociale în relația de comunicare dintre aceștia și întreprinderi/angajatori.
- Facilitarea comunicării cu alte autorități, în special autoritățile de sănătate publică și poliția.

5.8 Campania media

În acest sens se va avea în vedere:

- Stabilirea unei politici în vederea folosirii media pentru anumite scopuri, datorită faptului că nu există un interes comun privind aspectele de securitate și sănătate în muncă.